

Цюряк І. О.,

УДК 781.1:78.087.68(043.2)

канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри мистецької освіти,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир

Грушак І. В.,

концертмейстер кафедри мистецької освіти,
Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир

ХОРОВЕ МИСТЕЦТВО СЬОГОДЕННЯ: НАУКОВО–ПРАКТИЧНІ ПІДХОДИ

Хорове виконавство – це мистецтво групи співаків, які виступають разом, поєднуючи окремі голоси в єдиний змішаний звук, який може передавати глибокі емоції та розповідати історії. Його значення полягає у сприянні колективній творчості, мистецькій єдності та міцних соціальних зв'язках, а також у забезпеченні таких переваг, як покращення фізичного здоров'я та збереження культури. Це вимагає командної роботи, дисципліни та певних слухових навичок, коли виконавці навчаються гармонійно поєднувати свої голоси та виражати нюанси музики.

Хорове виконавство вже довгий час залишається предметом наукових досліджень через його багатогранний вплив на фізичне, психологічне та когнітивне благополуччя, а також його роль у колективному самовираженні та ідентичності групи. Дослідження охоплюють різноманітні галузі, включаючи психологію, культурологію, мистецтвознавство для того, щоб зрозуміти переваги групового співу та проаналізувати його мистецькі й соціальні аспекти.

Українські вчені, які досліджують окремі питання хорового виконавства: Ю. Чекан, О. Бенч–Шокало з теорії; О. Роженко, М. Черкашина–Губаренко та О. Марач про українські музично–хорові фестивалі; І. Шатова про вокально–хорове мистецтво та освіту: історичні розвідки, виконавські концепції, сучасні тенденції. Серед інших – М. Федорів, який досліджує збереження української духовної хорової культури; Г. Десян про готовність до керування колективом виконавців; І. Цюряк про новітні технології у диригентсько–хоровій підготовці фахівців музичного мистецтва та виклики сучасності для хорового мистецтва.

Дослідженням сучасного хорового мистецтва займаються численні науковці, переважно музикознавці, хорознавці, культурологи та педагоги. Серед них є як досвідчені фахівці, так і молоді дослідники, які вивчають різні аспекти хорового

виконавства та творчості. Зокрема, О. Бенч про творчість українських композиторів на прикладі доробку Ганни Гаврилець, у контексті української обрядової культури; О. Коломоець авторка навчального посібника з історії та теорії українського хорового мистецтва; І. Коновалова про феноменології музичної обробки на матеріалі хорових творів українських композиторів XIX–XX століть; В. Михалець вивчає вокальну основу хорового мистецтва, зокрема його історичні та теоретичні аспекти; О. Мироненко досліджує хорову культуру сучасної України; Н. Сиротинська, професор Львівської національної музичної академії ім. М.В. Лисенка, рецензувала наукові збірники про хорове мистецтво; Х. Сташенко авторка дисертаційного дослідження "Хоровий всесвіт Валентина Сильвестрова"; Т. Кушнір, Н. Величко, Т. Гусарчук є дослідниками новітніх тенденцій української хорової музики XXI століття; В. Морозов – автор монографії "Хоровий спів сучасної України: Тенденції розвитку" та багато ін.

Значущість хорового мистецтва сьогодні полягає в його здатності об'єднувати людей, зберігати культурну спадщину та сприяти особистісному розвитку, а також у його актуальності як форми художнього вираження, що розвивається та адаптується до сучасних реалій життя. Хорове мистецтво є потужним інструментом для формування національної ідентичності, духовної консолідації суспільства та збереження традицій через виконання народної, духовної чи сучасної музики [1, с. 182].

В останні роки сучасна хорова музика стала потужною силою, поєднуючи в собі давні традиції та інноваційні підходи. Це поєднання не тільки збагатило жанр, але й привернуло ширшу аудиторію. Багато сучасних композиторів черпають натхнення у світовій музиці, використовуючи елементи народнопісенних звукових традицій. Це злиття не тільки збагачує музичну фактуру, але й розширює привабливість хорової музики. Наприклад, використання Еріком Вітакром африканських ритмів у його творі "Cloudburst" отримало широке схвалення [2].

Сучасна хорова музика має унікальну здатність встановлювати глибокий емоційний зв'язок з аудиторією. Її інноваційні підходи та різноманітні впливи роблять її доступною для людей будь-якого віку та походження. Одним з найважливіших впливів сучасної хорової музики є її привабливість для молодшої аудиторії. Завдяки використанню сучасних елементів та порушенню актуальних тем, вона резонує з демографічною групою, яка зазвичай не цікавиться традиційною хоровою музикою. Згідно з дослідженням Chorus America, третина членів хорових колективів – це люди до 35 років!

На сьогодні хорова музика також відіграє важливу роль у залученні громад. Багато хорів беруть участь у просвітницьких програмах, використовуючи свою музику для об'єднання людей та вирішення соціальних проблем. Наприклад, проєкт "Зіркове майбутнє Срібної Землі". Вже шостий рік поспіль Заслужений

академічний Закарпатський народний хор під керівництвом Наталії Петій–Потапчук залучає до цього унікального проєкту талановитих дітей України. І навіть повномасштабна війна в країні не стала на перешкоді реалізації цієї ініціативи, бо зараз, як ніколи, наші діти потребують турботи, захисту, забезпечення їх базових потреб. Серед інших – вчитися чомусь новому, можливості розвивати свої таланти, зростати в атмосфері любові до народної пісні, танцю, традицій і звичаїв рідного краю. А нагода виступити на одній сцені з професійними виконавцями – дуже цікавий і цінний досвід для початківців. Проєкт націлений на розвиток творчих здібностей дітей [4].

Таким чином, сучасна хорове виконавство – це не тільки постійний об’єкт для наукових досліджень, а динамічний і еволюційний жанр, який заповнює прогалину між традицією та інноваціями. Завдяки поєднанню різноманітних впливів і технік, вона має силу глибоко зачіпати слухачів. Незалежно від того, чи ви досвідчений шанувальник хорової музики, чи тільки починаєте знайомитися з цим жанром, існує багато способів долучитися до сучасної хорової музики та підтримати її. Від відвідування живих виступів і прослуховування записів до співу в хорі та підтримки новацій – є безліч можливостей для вивчення цього захоплюючого напрямку. Сучасна хорова музика продовжує розвиватися і обіцяє надихати та зачаровувати аудиторію ще протягом багатьох поколінь.

Список використаних джерел

1. Малюцький В.О. Хорове мистецтво як елемент культурного бренду України: традиції, трансформації, перспективи. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2025. № 2. С. 181–187.
2. Сучасний культурний простір у мистецтвознавчому дискурсі: 3б. матеріалів Міжн. дистанц. наук.–практ. конф., Київ, 14 листопада 2019 р. Київ : НАКККиМ, 2019. 272 с.
3. Наталія Петій-Потапчук про "Зіркове майбутнє Срібної землі". URL: <https://life.karpat.in.ua/?p=263200&lang=uk> (дата звернення 07.12.2025).